

HYVINVOINTISUUNNITELMIEN ANALYYSI

TEEMA: TALOUDELLINEN TOIMEENTULO

Analysoijat:

Kaisa Kostamo-Pääkkö; Kaisa.Kostamo-Paakko@poskelappi.fi

Jorma Kurkinen; jorma.kurkinen@ulapland.fi

POSKE, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

28.10.2019

Hyvinvointisuunnitelmien aineisto ja taloudellisen toimeentulon näkökulma

- Aineistona yhteensä 20 dokumenttia, joista yksi on seudullinen (3 kuntaa). Yhteensä kuntia on mukana 22/30.
- Dokumenteista neljä ei ole varsinaisia laajoja hyvinvointikertomuksia ja -suunnitelmia (Talousarvio, HYTE-kortit, PowerPoint-esitys, vuosiraportti).
- Analyysi perustuu suunnitelmaosiin, jotka ovat suppeahkoja taulukoita (1 – 12 sivua).
- Analyysi kohdistuu siis vain asioihin, jotka on sanoitettu hyvinvointisuunnitelmiin. Huomioimatta jää esim. kertomusten/suunnitelmien toimijat, prosessit ja tietopohjat.
- Taloudelliseen toimeentuloon liittyvät asiat tulevat hyvinvointisuunnitelmien tavoitteissa ja toimenpiteissä esille vain välillisesti lähinnä työllisyyden kautta.
- Tavoitteiden ja toimenpiteiden kuvauksen laajuus ja tarkkuus vaihtelevat eri suunnitelmissa.
- Teemaan liittyviä tavoitteita on yleensä 1-2/kunta ja toimenpiteitä 1-6/kunta.
- Kuudessa ei ole taloudelliseen toimeentuloon liittyviä tavoitteita lainkaan.
- Hyvinvointikertomuksiin on yleisesti sisällytetty useita taloudelliseen toimeentuloon liittyviä indikaattoreita (esim. pienituloisuus, toimeentulotuen ja pitkäaikaisen toimeentulon saanti eri ikäryhmissä, velkaantuneisuus), mutta yhteenveto- ja johtopäätösteksteissä vain muutamassa hyvinvointikertomuksessa on nostettu esille taloudelliseen toimeentuloon liittyviä huolia kunnassa (perheiden taloudelliset ongelmat, lapsiperheiden vähävaraisuus).

Taloudellisen toimeentulon tavoitteet hyvinvointisuunnitelmissa

Taloudelliseen toimeentuloon liittyvät tavoitteet on tiivistetty analyysissa seuraavaan kahteen:

NUORET JA NUORET AIKUISET: NUORTEN TYÖLLISTYMISEN TUKEMINEN

TYÖIKÄISET: TYÖLLISTÄMISEN EDISTÄMINEN

NUORTEN osalta hyvinvointisuunnitelmissa nousee tavoitetasolla kaksi isoa teemaa:

- **Nuorten osallisuuden edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvät tavoitteet** (vahva yhdyspinta teemaan *Osallisuus*).
- **Työllistymisen edistämiseen liittyvät tavoitteet** (vahva yhdyspinta teemaan *Työ*).
- **Toimenpidetasolla nämä molemmat konkretisoituvat kuitenkin vahvasti juuri työllistymisen edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin, esim. kesätyöllistäminen, työpajatoiminta, työllistämishankkeet jne.**
 - Nuorten painopisteeseen on yhdistetty myös ne Lasten ja perheiden ja Työikäisten alle kirjatut tavoitteet, jotka koskevat käytännössä nuoria. (Alkuperäiset painopisteet: Lasten, nuorten ja perheiden tarpeista lähtevät palvelut/ Lapset, nuoret ja perheet/ Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen/Nuoret/ Nuoret ja nuoret aikuiset/ Nuorten aikuisten ja työikäisten hyvinvoinnin edistäminen/Työikäiset.)

TYÖIKÄISTEN osalta nousee yhdistäväksi teemaksi:

- **Työllistämisen edistäminen** liittyvät tavoitteet (vahva yhdyspinta teemaan *Työ*).
 - Työikäisten painopisteeseen on yhdistetty Työikäisten ja Kaikkien kuntalaisten alle kirjattuja tavoitteita. (Alkuperäiset painopisteet: Työikäiset/ Työikäisten hyvinvointi/ Työttömien kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen/Elinvoima; Yrittäjyys ja työllisyyden nostaminen/ Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima/ Hyvinvointia elinvoimasta ja osallisuudesta/ Kaikki kuntalaiset.)

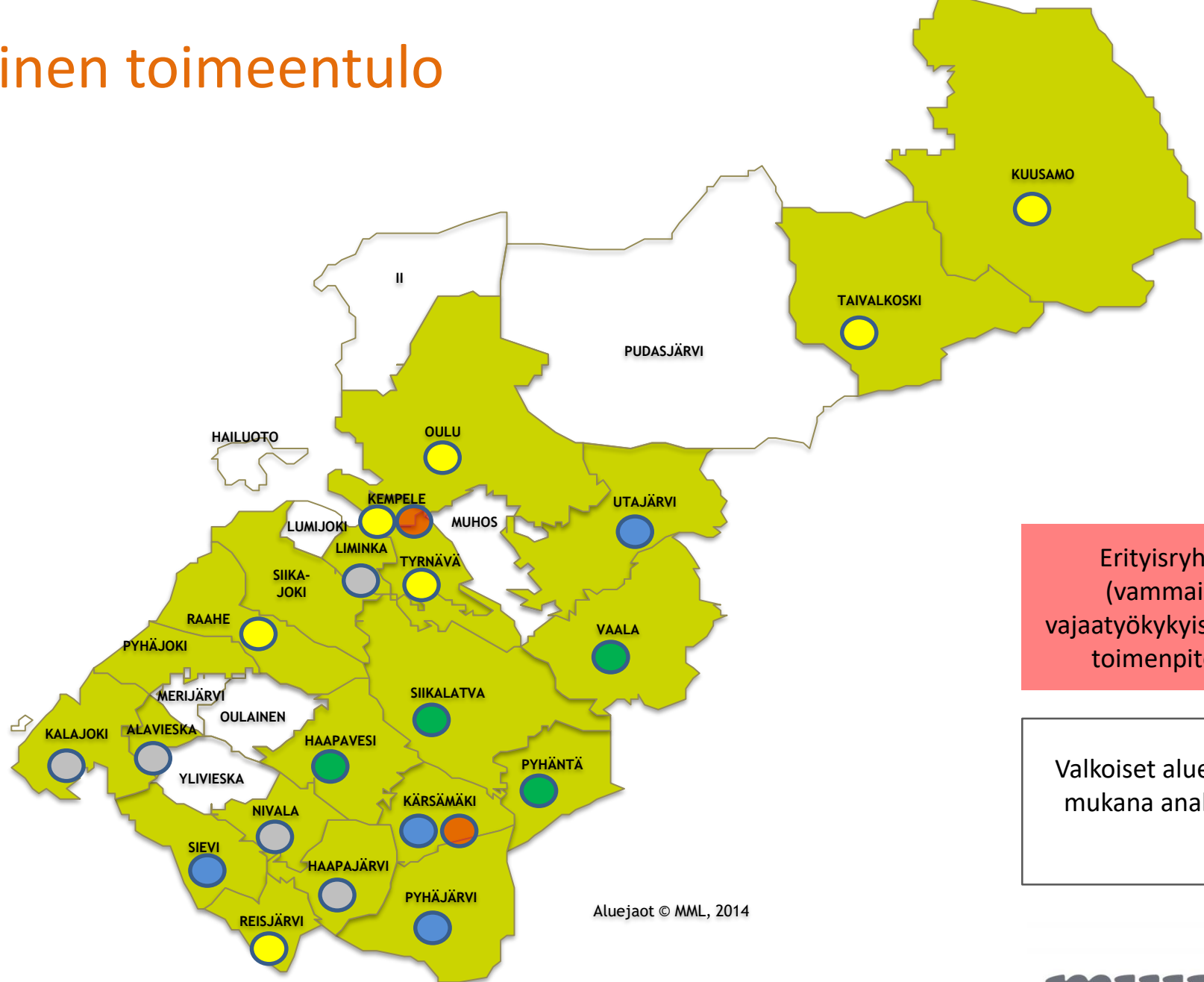
Taloudellinen toimeentulo

Nuoriin ja nuoriin aikuisiin liittyviä tavoitteita ja/tai toimenpiteitä (Nuorten työllistymisen tukeminen)

Työkäisiin liittyviä tavoitteita ja/tai toimenpiteitä (Työllisyyden edistäminen)

Molempiin em. liittyviä tavoitteita ja/tai toimenpiteitä

Mukana analyysissä, mutta ei em. liittyviä tavoitteita ja/tai toimenpiteitä

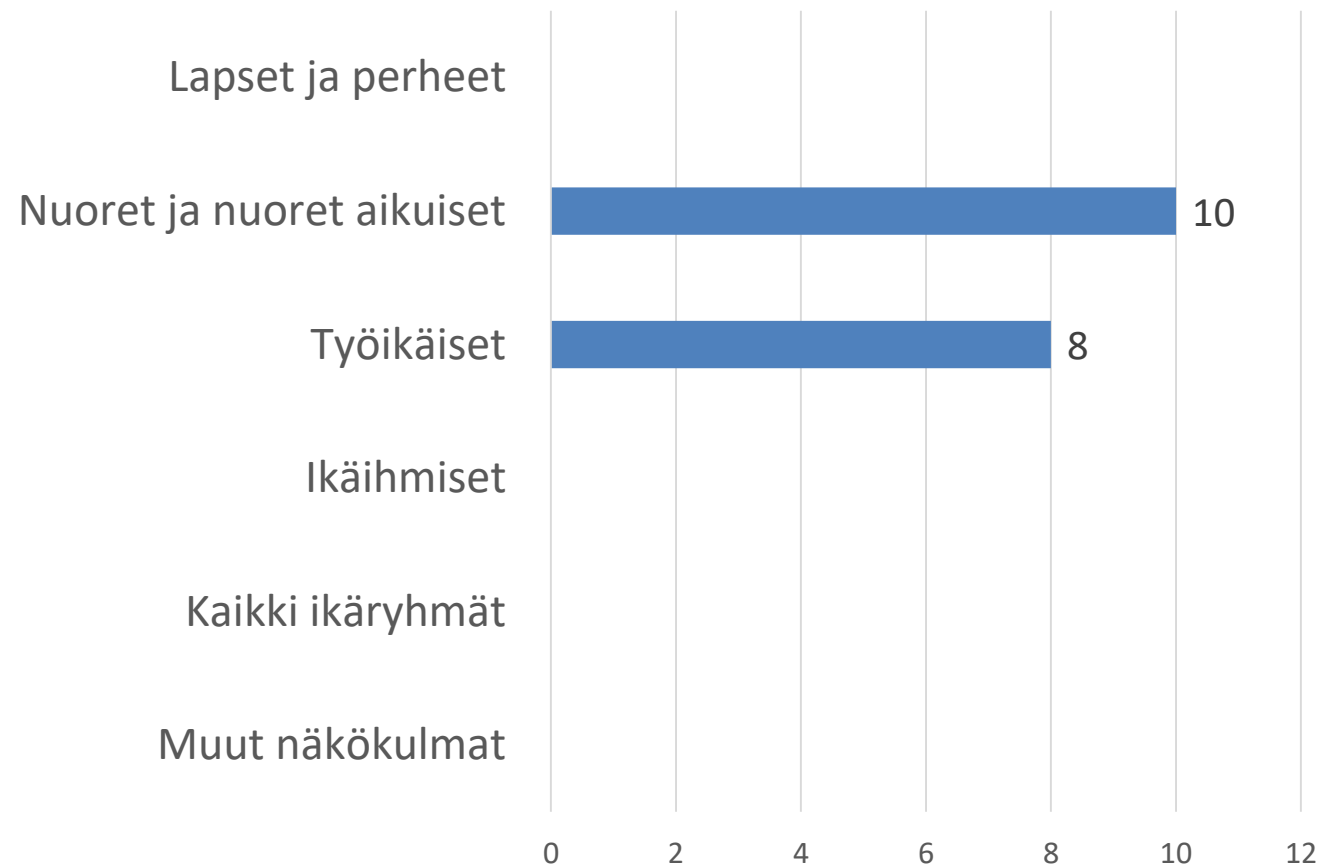
Erityisryhmät (vammaiset, vajaatyökykyiset) esille toimenpiteissä

Valkoiset alueet eivät mukana analyysissä

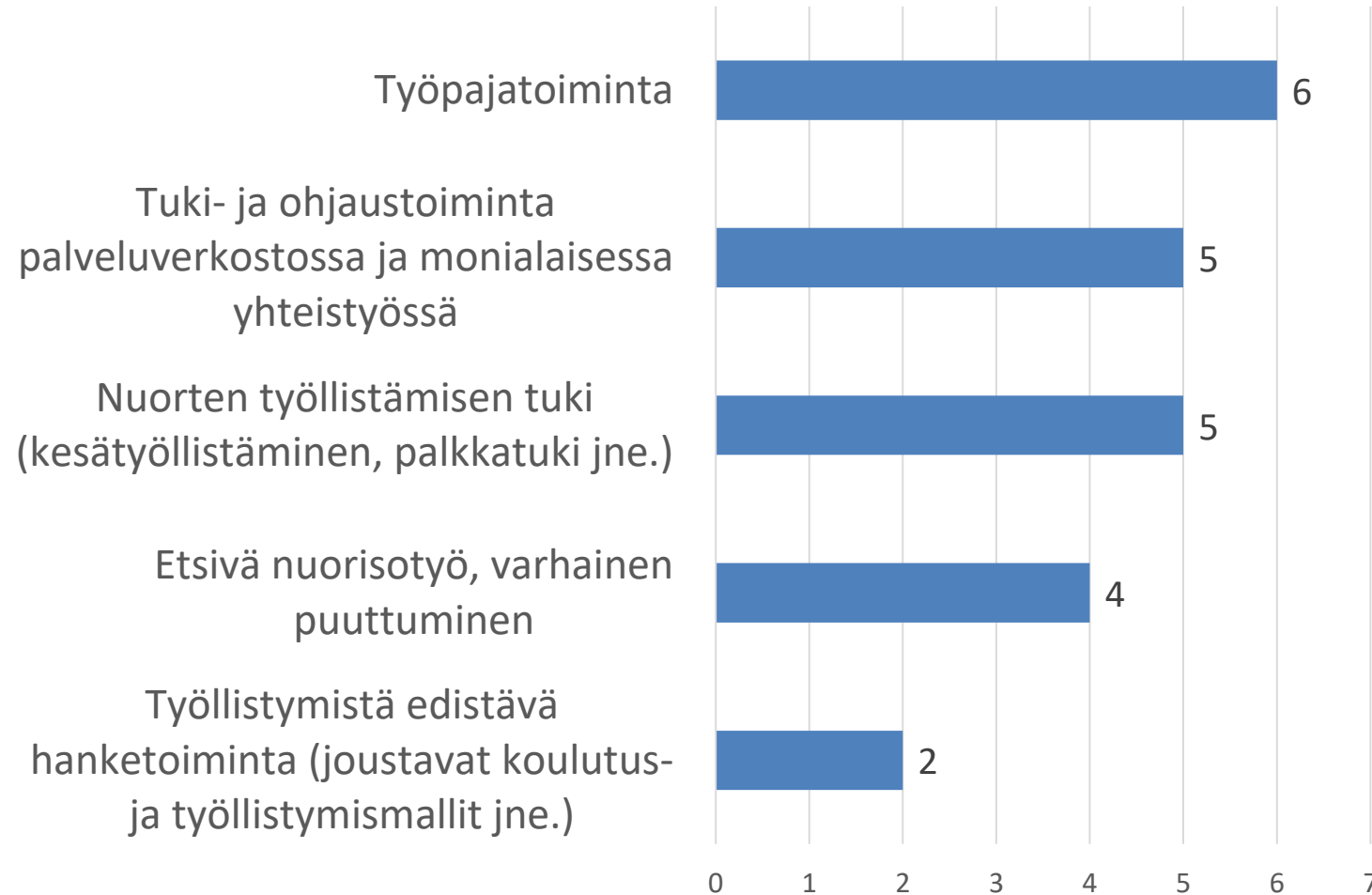
Taloudelliseen toimeentuloon liittyvät tavoitteet hyvinvointisuunnitelmissa ikäryhmittäin (lukumäärä)

Nuoret ja nuoret aikuiset = Nuorten työllistymisen tukeminen

Työikäiset = Työllistämisen edistäminen

Nuoret ja nuoret aikuiset: Nuorten työllistymisen tukemisen toimenpiteet (lukumäärä)

Työikäiset:

Työllisyyden edistämisen toimenpiteet (lukumäärä)

Huomioita

- Hyvinvointikertomuksissa esitetään taustalla laajasti toimeentuloa koskevaa indikaattoritietoa. Nämä eivät kuitenkaan johda suoraan johtopäätöksiin ja tavoitteisiin tai toimenpiteisiin suunnitelmissa.
- Taloudellinen toimeentulo ja taloudelliset ongelmat tulevat suunnitelmien tavoitteissa ja toimenpiteissä esille välillisesti työllisyyden kautta. Kunnissa nähdään ilmeisesti, että kunta voi vaikuttaa asukkaiden taloudelliseen toimeentuloon parhaiten työllisyyttä edistämällä. Työllisyys on kokonaisuutena varsin vahva strateginen teema hyvinvointisuunnitelmissa.
- Esitetyt toimenpiteet ovat perinteisiä. Varsinaisesti uusia ja hyviä käytäntöjä on vaikea nähdä lyhyesti listattujen toimenpiteiden perusteella.
- Taloudellinen toimeentulo on tutkimusten mukaan vahvasti yhteydessä muuhun hyvinvointiin, arjen sujuvuuteen ja palveluiden käyttöön, joten olisi perusteltua huomioida asia hyvinvointisuunnitelmien tavoitteissa ja toimenpiteissä kaikissa ikäryhmissä – muutenkin kuin työllisyyden kautta.
- Erityisryhmiä (vajaatyökykyiset, vammaiset) koskevia toimenpiteitä on kirjattu vähän.
- Toimeentulo- ja talousongelmien ehkäisemiseksi kansalaisten (työttömien) talous- ja velkaneuvonta voisi olla huomion arvoinen tavoitteissa ja toimenpiteissä?
- Suunnitelmissa ei tule esille alueellinen segregaatio (asuinalueiden sosiaalinen ja taloudellinen eriytyminen) – tämä voisi myös olla huomioitava asia jatkossa?

Taloudellinen toimeentulo kuntien hyvinvointisuunnitelmissa, mikä näkyy ja mikä ei

	Näkyvät hyvin	Näkyvät vähän tai ei ollenkaan
LAPSET JA LAPSIPERHEET		<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden pienituloisuus ja toimeentulovaikkeudet
NUORET JA NUORET AIKUISET	<ul style="list-style-type: none"> Työllistymisen ja työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat Syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuus 	
TYÖIKÄISET	<ul style="list-style-type: none"> Työllistymisen ja työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat 	
IKÄIHMISET		<ul style="list-style-type: none"> Ikäihmisten toimeentulovaikkeudet
KAIKKI IKÄRYHMÄT/ MUU NÄKÖKULMA		<ul style="list-style-type: none"> Taloudellisen toimeentulon ja toimeentulovaikkeuksien yhteys hyvinvointiin ja palveluihin (palveluiden saavutettavuuteen ja käyttöön) Erytisryhmien (vajaatyökykyiset, vammaiset) huomioiminen Talous- ja velkaneuvonta Segregaatio (asuinalueiden sosiaalinen ja taloudellinen eriytyminen)

Nostot kehittämisen näkökulmasta

Taloudellisen toimeentulon kysymysten ja ongelmien huomioiminen kaikissa ikäryhmissä

- Taloudellisen toimeentulon kysymykset ja ongelmat olisi hyvä huomioida hyvinvointisuunnitelmien tavoitteissa ja toimenpiteissä kaikissa ikäryhmissä (erityisesti lapsiperheet) ja muutenkin kuin työllisyyden kautta.

Yhteys palveluiden saavutettavuuteen ja käyttöön

- Taloudellisen toimeentulon ja toimeentulovaikeuksien yhteys palveluiden saavutettavuuteen ja käyttöön olisi hyvä huomioida.

Erityisryhmät

- Olisi hyvä huomioida myös erityisryhmät (vajaatyökykyiset, vammaiset).